

Glorie en cultuur : de verkiezing van ‘Miss Holocaust’

Op 23 augustus verscheen in de Israëlische krant Haaretz een artikel van Marysa Fox-Bevilacqua met de schokkende titel “*Miss Holocaust, the most unorthodox pageant of all*”, en als ondertitel “*Survivors hit the runway for the second year of the controversial competition, and show the world a new face of survival*”. De wedstrijd vond plaats in Haifa voor een groot aantal kijklustigen (of ramptoeristen). Driehonderd Joodse vrouwen die de kampen overleefden bleken zich te hebben aangemeld, een vrouw van 93 jaar (haar naam staat in het artikel) behaalde de titel. Ik zal niet stilstaan bij de bijzonderheden in het artikel, noch bij de elementen die naar voren kwamen in het verslag dat *Le Monde* maakte van het ‘evenement’.

Uiteraard lieten de reacties niet op zich wachten. Je kan het overdreven vinden, zwaar overdreven, een ‘schande’ zelfs. Of geschokt zijn. Je kan er ook om lachen en het hele gebeuren interpreteren als een vorm van revanche. Sommigen grijpen de feiten aan als voorwendsel om, onder het mom van de grote verontwaardiging, hun antisemitische sentimenten te ventileren. Anderen hekelen het glamourgehalte van deze mix van popcultuur en Holocaustherinnering.

Het groteske, de farce en de ‘slechte smaak’ zijn komische registers die in het verleden regelmatig werden bespeeld om de Holocaust weer te geven – door te choqueren. Misschien hoort dit evenement wel in hetzelfde genre thuis?

De dialectiek van de cultuur veronderstelt een dubbele beweging: het is precies eigen aan cultuur, of aan de culturele dynamiek, dat zij zich toe-eigent wat haar ontglipt; het genocidaire geweld is precies wat zich op de meest radicale manier aan haar onttrekt, het vormt haar radicale Buiten, en dat is dan ook de reden waarom de cultuur onvermoeibaar tracht het te recuperere¹. De *unorthodox pageant* is – los van de motivatie van de betrokkenen – een symptoom van deze wezenlijke dimensie van cultuur.

Maar het gaat niet alleen om cultuur in het algemeen, in de antropologische zin van het woord. Laten we de zaak eens van naderbij bekijken en focussen op de nationale cultuur (lokaal en niet globaal, communautair en niet universeel) met haar typerende elementen. De Israëlische cultuur heeft zo haar eigen specifieke en soms merkwaardige kenmerken, en om dit gebeuren goed te begrijpen moeten we het terugplaatsen in een context waarin de genocide al vanaf de jaren vijftig op een bijzonder provocerende manier is voorgesteld, voornamelijk in het theater dat vandaag een uitgelezen podium is.

En vond de wedstrijd van *Miss Holocaust* niet precies plaats op een podium? Is dit schouwspel misschien een *performance* die het trauma weet om te buigen in culturele glorie?

Philippe Mesnard, Hoofdredacteur
Vertaling: Anneteen Spiessens

---

(1) Op het gevaar af zichzelf te verliezen.